

“Həmin səhər sevindik ki, Qarabağı işğalçılardan azad edirik”

Oktyabrın 4-də Ermənistanın Gəncəyə vurduğu ilk raket zərbəsindən 2 il keçir

Və belə bir gündə səhər tezdən Gəncə titrədi. İlk anda nə baş verdiyini çoxları bilmədi. Elə zənn etdilər hardasa qaz partlayışı oldu, başqa birisi dəhşətli göy gurultusuna bənzətdi. Amma... sonra ikinci qorxunc gurultu, daha sonra üçüncü... Adamlar artıq şəhərin “ikinci hissə”si deyilən əraziyə sarı qaçır, “ermənilər atdı” deyib köməyə tələsirdilər. Mənfurların atdıqları raket zərbələri Nəriman Nərimanov, Əli Nəzmi və Əziz Əliyev küçələrindəki yaşayış məhəllələrinə düşmüşdü...

Bayaqdan Nəriman Nərimanov, 200 ünvanda yaşayan Şiraslan Xəlilovlu elə evinin yaxınlığında, raketin düşdüyü ərazidə dinləyirəm. Aradan iki il vaxt keçsə də indi də həyəcanını, düşməne nifrətini gizlədə bilmir, gəncələrin həmrəyliyindən, birliyindən, mətinliyindən danışır:

– Səhər saat 11-in yarısı olardı. Nədənsə həmin anda səmaya baxırdım. Gördüm başımın üstündən gurultu ilə qərribə bir qurğu keçdi və tez də düşüb yeri-göyü lərzəyə gətirdi. Əziz Əliyev küçəsinə düşmüşdü. İnanırsınız, az qala, bütün şəhər köməyə qaçırdı. Mən onda bir daha əmin oldum ki, bizim xalq necə xeyirxah, qorxmaz, dəyanətli, yanımçı xalqdır. Fövqəladə halların, digər təşkilatların işçiləri ilə çiyin-çiyinə verərək yaralıları dağıntıların altından çıxarırdılar, şəxsi məşinlərinə qoyub xəstəxanalara çatdırırdılar, nalə çəkən körpələri öz doğma balaları kimi bağırclarına basıb sakitləşdirirdilər, su verirdilər, bir kənara çəkirdilər... Bir-birindən o qədər də uzaqda olmayan məhəllələrdəki evlərin dağılması bir yana, 30-dən çox yaralı var idi.

Əziz Əliyev küçəsindəki evi raket zərbəsindən ziyan çəkmiş və sonradan dövlət tərəfindən təmir olunmuş Yolçu Yolçuyevlə söhbət edərdim:

– Özüm də, yoldaşım da işləyirik. Yəni, həmin vaxt evdə yox idik. Amma qızım, nəvələrim evdə olublar. Bir də gördüm mobil nömrəmə başqa bir nömrədən zəng gəldi. Qızım idi. Dedi ata, hamımız yaralanmışıq, sənə təcili yardım xəstəxanasından zəng edirik. Biz qonşular bura çatdırıb... Necə ora getdimse, yadımda deyil. Birçə o yadımdadır ki, qanın içindəydilər. Sağ olsunlar həkimlərimizi, nə lazımdır kömək göstərdilər, müalicə etdilər...

Yolçu Yolçuyev ermənilərin bu terror hərəkətindən danışarkən bu sözləri də əlavə etdi:

– Həmin səhər sevindik ki, demək Qarabağımızı işğalçıların əlindən alırıq və bu terror da ona görədir...

Oktyabrın 4-də Gəncə ilk mülki şəhidi – Tunar Əliyevi verdi. Öz şəxsi məşinində Əziz Əliyev küçəsi ilə keçərkən həmin raket zərbəsindən həyatını itirdi. Elə həmin küçənin tinində bu yaraşlıq, alagöz, gənc oğlanın şəkli olan lövhə uzaqdan diqqəti cəlb edir. Yanından keçənlər ayaq saxlayır, ona rəhmət, erməni terrorçularına lənət

“Oktyabrın 4-ü Gəncə adı günlərini yaşayırdı” deyə bilmərəm. Çünki adı günlər deyildi. Bir tərəfdə torpaqlarımız uğrunda ölüm-dirim mübarizəsi gedirdi. Hər gün cəbhədən müxtəlif xəbərlər gəlirdi. Digər tərəfdən Gəncəyə də şəhidlər gəlirdi...

Artıq sentyabrın 27-dən 4-dək Gəncə 17 igid oğlunu təkçə hüznə deyil, həm də qürurla qarşılamışdı, “Təzimə durun, ŞƏHİD gəlir” demişdi. Vətən müharibəsinin ilk gəncəli şəhidləri – Abdulla Paşayevi, İlqar Bürcəliyevi, Nağı Həşimovu, Eltay Quliyevi və başqalarını torpağa əmanət etmişdik. Təkçə bir gün əvvəl, oktyabrın 3-də şəhər birdən-birə üç oğlunu – Şahlar Nağıyevi, Hüseyin Quliyevi və Nicat Qasimovu dərin hüznə abədiyyətə yola salmışdıq. Koronavirus kimi dünyanı cənginə alan amansız xəstəlik də bir tərəfdən...

oxuyurlar. Taniyanlar deyir ki, Tunar hamıya əl tutan, yanımçı bir gənc idi...

Həmin gün yaralananlar arasında Nina Qriqoryan adlı bir erməni qadını da olub. Qonşularla həyətdə söhbət edərkən raketin qəlpələri onu da yaralayıb. O zaman çox razılıq edirdi. Deyirdi oğlanlarım Rusiyaya köçüb gedib. Amma mən bu şəhəri tərk etməyə, buranı çox sevirdim...

İstədim bu dəfə həmin qadını axtarıb tapam, söhbət edəmə... Dedilər yerini dəqiq bilmirik. Bir neçəsi də dedi ki, o, erməni deyil, polyak olub. Nə isə, hər kim olubsa, o müdhiş günlər bir daha göstərdi ki, bizim xalqda kin-küdurət yoxdur, beynəlmilətçilik qanımıza, iliyimizə qədər işləyib. Bilmirəm, bəlkə bu keyfiyyətlərimiz bəzən bizə baha başa gəlir?

... Oktyabrın 4-də Gəncə birinci dəfə OTR-21 “TOÇKA” ballistik raketini vuruldu. Qeyd edək ki, şəhər hərbi əməliyyatların gətirdiyi yerlərdən, ən azı, 60 kilometr aralıda yerləşir və burada hərbi aeroport və ya hərbi hava qüvvələrinin bazası yoxdur. Hərbi şəhərciyin də olması xülyadır. Bəli, sovetin dövründə bunlar olub. Amma görün neçə illərdir ki, Azərbaycan müstəqil dövlətdir və heç bir ölkənin burada bazası yoxdur. Buna baxmayaraq, ermənilər həmişəki kimi, özlərini təmizə çıxarmaq üçün iyrenc və vəhşi hərəkətlərini gizlətməyə çalışırdılar.

cavab verəcəklər. Gəncəyə 5 dəfə raket atıblar, günahsız 26 mülki şəxsin ölümünə səbəb olublar. Heç nədən xəbəri olmayan, gecə iken yatmış insanları – qocaları, uşaqları, üç-dörd aylıq körpələri öldürmək insanlığa sığmayan bir cinayət idi!

Tarixi Qələbəmizi bayram etdiyimiz günlərdə Gəncəyə səfər edən tanınmış jurnalist-politoloq Maksim Şevçenko ilə şəxsən söhbətim oldu və dedikləri ilə sizi də tanış edərdim:

– Dinc əhaliyə raket hücumu terrorun qatı nümunəsidir. Bu əməllərin məqsədi mülki sakinlərin öldürülməsi və şəhərdə miqyaslı dağıntılar törədilməsi yolu ilə kütləvi vahimə yaratmaq olub. Lakin bu cür xain hücumlar əks nəticə verdi. Azərbaycanlılar bunun cavabını öz doğma torpaqlarını qaytarmaq üçün açdıqları hərbi meydanında verdilər, terror hücumlarından ölənlərin də əvəzinə vuruşub, onların da qisasını aldılar.

Gəncədəki Aleksandr Nevski rus provoslav kilsəsinin baş keşişi, Varfoleymey Sotnikov isə belə demişdi:

– Müharibə əsgərlər arasında aparılmalıdır. Yalnız terrorçular dinc əhaliyə qarşı mübarizə aparır. Ermənistanın qədim Gəncə şəhərini atəşə tutması da bunu göstərdi. Uşaqlar, qadınlar və

dönə-dönə baxıram, yaşlılar öz yerində, az qala, körpə uşaqları da dindirmək, nəşə soruşmaq istəyirəm. Adını soruşmağa macal tapmamış 12-13 yaşlarında sarışın bir oğlan yaxınlaşıb şəstlə əl verdi və görün nə dedi:

– Onlar çox qorxaqdırlar. Mənim əmim cəbhədə şəhid olub. Gözləyirəm ki, yaşım çatsın, gedib qisasını alaçağam. Bura, bizim evə də atdılar. Heç gözümü də qırpmadım. Sakitcə nənəmin əlindən tutub bayıra çıxartdım. Ermənilərin cavabını bir dəne bizim məhəllənin uşaqları verər...

Yuxarıda adlarını çəkdiyim məhəllələrdə ermənilərin terror nişanələrini olduğu kimi saxlayıblar. Hələlik dəqiq məlumatım yoxdur ki, şəhərdə bu yerlərin hansını açıq müzey kimi saxlayacaqlar. Təbii ki, hamısını bu şəkildə saxlamağa ehtiyac da yoxdur. Sadəcə bir lövhə də kifayətdir. Qəzetimizin ötən nömrələrinin birində, oktyabr terrorlarından bir neçə gün sonra yazmışdım ki, “bütün bunlar çox yaxşıdır və hiss olunur ki, düşmənin tarix boyu istifadə etdiyi yalan təbliğat mexanizminin əksinə olaraq biz real faktlara əsaslanaraq, bu işi artıq yüksək səviyyədə qurmağı bacarıırıq. Lakin bu da azdır. Hər bir imkandan istifadə etmək lazımdır. Məsələn, dağıntılar barədə öz fikirlərimi bildirmək istəyirəm. Təbii ki, bu işdə son söz hökumət strukturlarının, yerli icra hakimiyyətinindir. Amma bu vəhşiliyi gələcək nəsillərə əyani şəkildə çatdırmaq üçün həmin dağıntının əhatə etdiyi böyük ərazinin hamısını olduğu kimi saxlamaq mümkün olmasa da, müəyyən hissəsini hasara alıb saxlamaq pis olmazdı. Düzdür, burada “Xatirə lövhə”si vurulacaq, ola bilsin abidə ucaldı, həlak olanların adları yazıldı və sair. Lakin əyanilik tamam başqa bir sübutdur.

Fransada Oradürsyur-Qlan adlı bir kənd var. Faşistlər 1944-cü il iyunun 10-da o kəndi dağıdıb və çoxlu dinc sakini öldürüblər. O vaxtdan kənd bu vəziyyətdə də saxlanılır və ölkəyə gələn turistlərə göstərilir. Həmin kənd isə dağıntıların yanında yenidən salınıb. Təkçə bir ölkəni misal çəkdim. Buna bənzər nümunələr terror görəndə digər şəhərlərin də bəzilərinə var.”

Qeyd etmək lazımdır ki, Gəncədə şəhidlərin xatirəsini əbədiləşdirmək üçün çox iş görülür. Biz oktyabrın 5-də, 8-də, 11-də və 17-də Gəncəyə Ermənistan ərazisindən atılan raket zərbələri ilə bağlı ayrıca yazılar verəcəyik və bu barədə geniş söhbət açacağıq. Hələlik isə iki il qabaq oktyabrın bu günü baş verənlərlə sizi qısaca da olsa tanış edə bildik. Şəkillər də yalnız həmin terror günündən xəbər verir...

Hamlet QASIMOV,
“Xalq qəzeti”nin bölgə müxbiri

